

MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 3 2015

Novell
Straffet

Profilen
Ulf Lindblad

Ordförande har ordet
Personalkontoret har en viktig uppgift att lösa!

Hallsta tjänar pengar igen och är en pappersfabrik som har framtid. Stålbadet vi var utsatta för de senaste sju åren var plågsamt fast det gav ett positivt resultat. Vi får hoppas att ledningen också är nöjd och lugnar ner rationaliseringsaptiten ett tag framöver. Eventuella nya förändringar och neddragningar skulle vara förödande. Det finns en gräns för hur mycket människor kan pressas. Folk har jobbat i snitt minst 30 år på bruket. Vi har nu en radda erfarna och kunniga arbetare med slitna axlar och armar. Den nya arbetsmiljön är betydligt tuffare än den för 10 år sen. Den sliter hårdare på redan slitna arbetare. Vi vill verkligen inte bli kända som en arbetsplats som producerar långtids-sjuka. Vi arbetare har rätt till en arbetsmiljö som berikar och bygger upp, inte skadar och bryter ner. Ledningen borde säkerställa detta. Den har yttersta ansvaret för det.

Personalkontoret har en viktig uppgift att lösa. De närmaste åren kommer en del av våra medlemmar att gå i pension. Hur ersätter man den samlade erfarenheten och kompetensen? Det kommer att bli en gedigen utmaning för företaget. Vi har fortfarande många kvalificerade medlemmar på återanställningslistan. Ledningen skulle kunna bereda plats åt dem i organisationen genom att använda sig av en del av den fina vinsten. Man skulle kunna erbjuda de som vill gå lite tidigare i pension ett icke snålt avgångsvederlag.

Ryktesspridningen om fem eller sex skiftlag dominerade på bruket under sommarmånaderna. Vem sprider rykten och varför? Är det ansvarslösa och elaka människor som vill sprida rädsla – eller bara oroliga själar som själva söker svaret genom att sätta i gång ryktet. Jag tror mer på det. Det är svårt att tro att någon med flit vill jävlas med en sådan sak. Vi hoppas på att ledningen fattar ett sunt beslut som innebär att vi även fortsättningsvis kör fabriken på sex skiftlag.

Personalkontoret har en viktig uppgift att lösa!

Hallsta och bruket fyller 100 år. Bruket har alltid varit ett av de största i Europa och en viktig exportör. Dessutom är det klassat som ett riksintresse. Det jag funderar över är infrastrukturen (vägarna) i norra delen av kommunen. Hur kan det vara möjligt att de är så dåliga i hela kommunen utom Norrtälje? Oavsett var jag åker utanför kommunens gränser är vägarna bättre, bredare och säkrare. Det öppnar för pendlande, minskar tidsförluster, höjer livskvalité och stimulerar utveckling. Om varken staten eller kommunen kostade på bättre vägar under den framgångsrika industritiden – kommer de att göra det i morgon? Staten och länet visar inget eller svagt intresse idag. Kommunen har inte medel som behövs för att bygga själv. Det är nuläget. Skall vi acceptera detta läge eller ska vi försöka göra något? Den nya politiska parollen "Hela kommunen ska leva" låter positiv, men den kommer inte att ha

något värde om den förblir en paroll. Det vi behöver är en tydlig utvecklingsplan, accepterad av samtliga partier i fullmäktige. Det krävs för långsiktighetens skull. Den ska vara realistisk, tidsatt och välförankrad i länet. Den ska beröra alla frågor som påverkar framtiden och utvecklingen. Och den ska tas fram i samverkan med alla utvecklings grupper som finns i kommunen. Norrtäljes utveckling är positiv för Norrtäljeborna men den kommer aldrig skapa någon välbehövlig utveckling i Rimbo, Älmsta och Hallsta. De sista 20 år utvecklades Norrtälje fantastiskt mycket. Under samma tid stagnerade de andra kommundelarna rejält. Jag hoppas innerst inne att det nya styret ska leva upp sin paroll "hela kommunen ska leva". Det första året är snart avslutat. Det dominerades av städningen efter Moderaterna. Nästa tre år borde man fokusera på landsbygdens utveckling. Det finns många idéer som vi själva kan bjuda på. Vi hoppas att det nya politiska styret är mer lyhörda än den gamla.

Den 17 november har vi möjligheten att träffa kommunens tjänstemän på Folkets Hus och diskutera ortens framtid. Jag hoppas att biosalongen blir fullsatt.

Aleksandar Srndovic

Konjunkturläget inför avtalsrörelsen

Inför avtalsrörelsen är det viktigt att skapa sig en bild av hur den svenska konjunkturen kommer att utveckla sig, och inte minst hur förutsättningarna ser ut för vår bransch. Sedan finanskrisen 2008/09 har tillväxttakten i världsekonomin varit dämpad och till och med krisartad i södra Europa. Nu har konjunkturen vänt uppåt även om den fortfarande är måttlig och risken för bakslag är betydande. USA och England växer stadigt, medan de så kallade tillväxtekonomierna har det mer problematiskt, med undantag av Indien som går bra. Även Kina växer med en 6 – 7 procent, men det finns tecken på att det får svårt att fortsätta hålla höga årliga tillväxttal. Det kraftiga fallet på den kinesiska börsen vittnar om att det kan bli svårt.

Den svenska ekonomin går bra, men vi har problem med att få ner arbetslösheten. Det beror delvis på att antalet i arbetskraften ökar nästan i samma takt som sysselsättningen. Resultatet blir en långsam nedgång för arbetslösheten och det blir en tuff utmaning att nå målet om Europas lägsta arbetslöshet 2020.

Inför avtalsrörelsen är utvecklingen av inflationen och kronkursen av stort intresse. Kronkursen har direkt betydelse för konkurrenskraften. Tror vi att Riksbanken klarar sin uppgift om en inflationstakt om 2 procent? LO säger ja, medan arbetsgivarnas linje är att Riksbanken inte kommer att klara sitt uppdrag. Noll procents inflation och en låg produktivitetsutveckling gör att arbetsgivarnas bud är ett nollavtal. Väljer man

att se till den underliggande inflationstakten, med hänsyn tagen till räntor och skatter, talar mycket för en nivå nära 2 procent nästa år. En inflationstakt på 2 procent blir också grunden för våra avtalskrav.

När det gäller vår egen bransch har utvecklingen blivit betydligt lugnare för stora delar av den. Efterfrågan är relativt stabil, priserna är stabila och sysselsättningen har inte minskat så kraftigt, i synnerhet i jämförelse med 2 – 4 år sedan. Den här ganska goda bilden stämmer däremot inte in på olika tryckpapper. Tidningspapper, LWC och SC har minskat med 7,3 miljoner ton, vilket är en nedgång om ca 5 procent om året i Europa. Finpapper, bestruket och obestruket har minskat med 4,2 miljoner ton (-4 %/år). För svensk del är nedgången ett resultat av en stängning av 5 maskiner. Den långsiktiga trenden indikerar att omstruktureringen inte är klar, utan att det kommer mera. Frågan är bara i vilket land och i vilket företag neddragningen kommer.

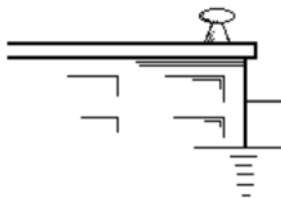
För andra sortiment är läget betydligt ljusare och beslut om en hel del investeringar har tagits på senare tid. Det gäller både pappersmassa och kartong. Värö, Östrand, Husum och Gruvön är några av de fabriker som investerar.

För massa och pappersindustrin är det således ömsom vin ömsom vatten. Vissa delar går bra och kan bära rimliga lönekostnadsökningar som ger våra medlemmar ökade reallöner. För den grafiska sidan är det inte det svenska kostnadsläget som är problemet utan det är att tryckta media inte längre klarar konkurrensen med digitala medier. Ska man vara kvar på den marknaden måste man vara bäst i världen, annars är risken för utslagning stor. Positivt är de försök som görs för att lämna det mest utsatta produkterna och hitta nya.

Avtalsrörelsen kommer att genomföras med bakgrund mot en starkare konjunktur, långsamt fallande arbetslöshet och stigande inflation. Nollavtal skulle skada svensk ekonomi även om det skulle smaka mumma för det enskilda företaget.

Christer Larsson

Förbundsekonom Pappers

Morre förbereder muddringen

Över och under vatten

Nu ska skiten upp till ytan!! Nej – det är inte ett citat från utbildningen om attityder och värderingar. Det är bara ett konstaterande att muddringen i hamnen har startat och kommer att pågå under hösten. Sjöfartsverket vill att karta och kompass stämmer överens. På tal om attityder och kompass så börjar parollerna från vårens övningar att blekas bort allt mer där de hänger på matrumsväggen. Annars gick sommaren bra rent arbetsmässigt. De vana och duktiga sommarjobbarna var tillbaka liksom några kajare som sagts upp senaste året. I framtiden kan det bli svårt att få tag på sommarjobbare av samma kvalité eftersom vi inte kan räkna med att de vi haft inne i år alltid kommer att finnas tillgängliga. Vädermässigt var sommaren däremot bedrövlig om man inte hade en sen augustisemester. Sopmaskinen fick överge sitt ordinarie värv och istället agera länspump. Det höga tempot och den allt

mer påtagliga stressen medför att tillbuden ligger kvar på en hög nivå. Truckar krockar och rullar tappas. Att datorerna i truckarna till och från krånglar och hoppar ur bidrar också till en ansträngd arbetsmiljö. Sen sist har vi dessutom haft två olycksfall och ett tillbud som

Sopmaskinen kämpar mot vattenmassorna

En och annan truckreparation blev det även denna sommar

krävt en längre tids sjukvårdsbehandling. Det är inte alltid olycksfallen som är de allvarligaste incidenterna. Statistiken blir missvisande. Att ha noll som mål betyder väldigt lite och ger ingen ökad säkerhet. Det påminner en del om Volkswagens trixande med utsläppen. En rimlig bemanning är den bästa åtgärden för en bättre arbetsmiljö.

Bemanning ja. De två som hade en förlängd provanställning har nu också erhållit tillsvidareanställningar. Det känns bra. Däremot är det flera som åker in och ut stup i kvarten på kortare visstidskontrakt. En kajare har under de senaste åren lyckas samla ihop minst 17 anställningskontrakt. Finns det något Holmens Mästerskap i den grenen så har vi en trolig vinnare nere hos oss.

På prov finns nu en extra bemanning på 50 procent på returhissen fram till årsskiftet. Det är bra, den resursen behövs både för dagtidsgruppen och för kajen. Återigen ryktas det om att rullarlaget skall föras över till ka-

Solig sommar?

Sommarkaffe i hamnen

jen. Det skulle iså fall vara okey för vår del. De flesta i rullarlaget kommer från kajen och vi är vana att arbeta tillsammans, men det är synd om truckförarna i ladan som åker jo-jo fram och tillbaka hela tiden.

De första gruppmötena för hösten har hållits och förutom en del facklig information och information om personal och ekonomi så var projektet Fem S (Ordning & Reda) på agendan i form av ett individuellt test kring detta.

I augusti var kajarna ute och seglade igen – denna gången bokstavligen. På kajen i Norrtälje låg ss Blidösund och väntade på de analkande kajarna som först haft samkväm på Åtellet. Under tiden som ångbåten tuffade fram genom Vätösundet spelade Fatboys rockabilly så det stod härliga till och när Blidan kom ut på Björköfjärden och vände ner mot Norrtäljeviken då satt kajarna och frossade på ångbåtsbiffen som sköljdes ner med humledryck. Det var teambildning i elitklass.

Blidösundsresan i augusti

Arbetsmiljörapport

Olycksfallstrenden under året ligger på en mycket låg nivå både med sjukskrivning samt utan sjukskrivning. Tyvärr hade vi en allvarlig gasolycka i sommar. Personen fick åka till sjukhuset för observation på grund av andningssvårigheter, men det slutade ändå bra med bara tre dagars sjukskrivning för den skadade. Det som hände var att man hade glömt att stänga en avluftsventil som man ska stänga när man fyller SO₂ vatten i tanken (flytande svaveldioxid) från kemikaliebilen. Den skadade fick två andetag i sig i gasform på grund av att avluftsventilen var öppen därmed gick svaveldioxiden bakvägen upp på taket och då ombildades vätskeformen till gasform. Nu har man ändrat rutinerna så att man låser avluftsventilerna i stängt läge, innan man kan köra igång påfyllningen. På det sättet har vi minskat riskerna att detta inte ska kunna hända igen. Vi kommer också att ha dialog med leverantören angående gasmasker och gasfilter för att få bättre passform på gasmaskerna. Dagens gasmasker måste man spänna remmarna jättehårt för att det inte ska släppa gas genom masken och ansiktet. Här har vi ett område som leverantörerna måste titta på och förhoppningsvis hitta en bättre modell på gasmaskerna.

Den här masken använde personen vid skadetillfället.

Här ser ni remmarna som ska spännas hårt, för att få tätt i mellan ansikte och masken.

Statistiken för olycksfallen i år: 5 olycksfall, 1 arbets sjukdom med sjukskrivning och 30 skador utan sjukskrivning och 593 risk och tillbudsrapporter fram till 30 augusti. Trenden för risk och tillbudsrapportering kunde vara lite högre än vad den ligger för tillfället. Vi har satt målet till 1200 risk och tillbudsrapporter under 2015. Nu har alla kommit från semestern så under hösten så kommer rapportering säkerligen att öka.

Taisto Hautala

Storstoppet

En liten sammanfattning av stoppveckan 34 ur arbetsmiljö och säkerhetssynpunkt.

Uppstarten med planering av stoppveckan började redan på senhösten förra året med att Kjell Hellström blev stoppgeneral för att hålla ihop hela stoppet.

Planeringen av arbeten som skulle utföras under en vecka med bl.a. byte av bärring på barktrumman, drivstyrssystem och ställverk på PM 12 samt en hel del arbeten på PM 11. Planeringen av arbeten var fantastisk bra ur arbetsmiljö och säkerhetssynpunkt.

Redan i ett tidigt stadium så bestämdes att alla entreprenörer skulle ha SSG entré med vår lokala del för att få komma in på bruket för att arbeta samt att entreprenörsanmälan till facken skulle göras i god tid.

Vi bestämde också att göra en information om samordningsansvaret för samtliga som kunde tänkas ta in entreprenörer, produktionssamordnare, personalledare med flera. Informationen gjordes vid 3 tillfällen 2 ggr för semestern och en gång efter för att få med så många som möjligt samt att alla fick samma information, vi fick bra gensvar från informationerna.

Alkoholkontroller gjordes dels med stickprov och en dag då alla fick blåsa tyvärr så blev det 2 entreprenörer samt en egen som blåste över noll, det bör nämnas att ingen var sur eller tvär utan alla var positiva till att vi gjorde kontroller. Med ett pressat tidsschema och att jobba 12 timmars skift så vill man inte ha arbetskamrater som är påverkade av alkohol eller är "bakis" för det

är lätt att göra misstag som kan få katastrofala följder.

Lite mer smolk i bågaren fick vi på måndags morgonen när ca: 200 entreprenörer kommer inom 1 timme för att få börja sitt arbete, vi hade laddat upp med extra datorer både för den som glömt att göra SSG Entré samt att registrera in i passersystemet. Vi på torsdagen och fredagen före och då fungerade allt men på måndag morgon så blev ena datorn utkastad och ny inloggning fungerade inte, den andra stationära datorn i vaktlokalen "storknade" så vi gör omstart av denna tyvärr så orsakade detta onödigt lång väntan att få komma in mer än vad vi planerat.

På skadefronten så hade vi lite småskador men tyvärr så föll en entreprenör ner när den steg som han stod på gled undan, stegen saknade halkskydd på tre av fyra ben.

Vi tittade in i PM12:s ställverk under stoppet och oj som det såg ut

Slangen som vi körde in lite luft till dem i ställverket för det var så syrefattigt och varmt för att dem skulle få lite bättre temperatur. Entreprenörerna blev verkligen nöjda.

Morgan Holmqvist

Ny arbetsmiljöingenjör

Tomas Rosenblad började sista veckan i mars i bruket och håller på att sätta sig in i många bollar. Här kommer en presentation där han själv berättar.

Nu har jag jobbat här på Hallsta Pappersbruk sedan slutet av mars. Jag har många intryck av min första tid här och jag har lärt mig väldigt mycket och jag kommer lära mig mycket

framöver. Jag imponeras av kunskandet som finns när det gäller arbetsmiljöfrågor och mitt allmänna intryck är att det finns ett stort yrkeskunnande och yrkesstolt-het på bruket. Under våren följde jag med våra produktionssamordnare på deras ronder på bruket. På så sätt har jag träffat riktigt många av de som jobbar här och min förhoppning är att de flesta numera känner igen mig (även om jag kanske inte alltid känner igen alla jag träffar).

Innan jag fortsätter att berätta om mina intryck i mitt nya jobb och vad jag har för händerna just nu tänkte jag berätta lite om mig själv och min bakgrund. Jag bor i Norrtälje sedan drygt 6 år. Jag har en familj som består av en hustru och tre barn i åldrarna 12-17 år, två flickor och en pojke. Jag bodde även i Norrtälje under min gymnasietid och jobbade drygt 1 år på Lintron AB (numera NOTE) innan jag återigen började studera, i Stockholm på KTH, maskinteknik. Arbetsmiljö har jag läst både på KTH, fristående kurser på högskola och ett år i England på Loughborough University of Technology. På fritiden ägnar jag mig åt mina båtar (egenbyggd 5 m rodd- och segelbåt och 6 m ruffad segelbåt – Hydra 20). Förutom båtar så blir det skid- och skridskoåkning, spinning och gym. Jag tycker det är kul att laga mat som jag bjuder vänner på men även laga vardagsmat där jag trollar fram något ätbart av det jag hittar i kylskåpet. Jag gillar att läsa böcker och hoppas en dag kunna avgöra, genom att känna på papperet i boken, om det är papper från Hallsta. Eftersom min hustru är från Gotland så tillbringar vi stor tid av vår semester på Gotland. Mina tidigare anställningar har

varit som skyddsingenjör på företagshälsovård, konsult med inriktning på användbarhet och ergonomi, systemingenjör/human factors på Saab Aerospace, användbarhetsspecialist på Electrolux och sakkunnig på Arbetsmiljöverket där jag jobbade med frågor som handlade om marknadskontroll av maskiner, MTO, digital arbetsmiljö och ergonomi. De sista två åren på Arbetsmiljöverket jobbade jag som projektledare för projektet som tar fram den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö (psykosociala föreskriften). Denna föreskrift kommer med stor sannolikhet att börja gälla nästa år.

Tillbaka till Hallsta pappersbruk – sedan mitt tillträde har jag fått god hjälp av Molle och Taisto när det handlar om arbetsmiljö och säkerhet. De är outsinliga källor av kunskap och erfarenhet och kan berätta vad som gjorts, vad som inte gjorts och vad som kan vara bra att göra. Tack vare dem känner jag att det finns hopp för mig att få en god överblick av situationen på pappersbruket. Jag har även träffat min företrädare (Lotta) under trevliga omständigheter på en båt till Åland och passade även på att ringa henne då hon just börjat på Arbetsmiljöverket. Vi var faktiskt kollegor under cirka 3 månader.

Jag kämpar på med att lära mig nya administrativa rutiner i olika IT-system – IFS, Promark Portal, HR Plus, resebokning, Netwise etc. Sedan finns det en massa spännande IT-system som Natliken, Chemsoft, ProTAK, MOPS, PIA och verksamhetsledningssystemet (VLS). De två sistnämnda har jag ägnat mycket tid åt sedan jag anställdes.

Just nu arbetar jag och huvudskyddsombuden med att analysera händelser rapporterade i PIA det senaste året och ser över arbetsmiljöaspektregistret för att kunna ta fram arbetsmiljömålen för 2016. Dessa ska presenteras för ledningsgruppen i slutet av september och innan dess ska de presenteras för arbetstagarorganisationerna. Jag tycker det finns möjligheter att ändra hur vi tar fram målen där jag gärna skulle vilja se ett större deltagande från chefer.

Snart så är det även dags för revision av vårt verksamhetsledningssystem där även arbetsmiljö ingår genom att vi är certifierade mot OHSAS 18001 (= systematiskt arbetsmiljöarbete). Jag har lagt mycket tid på att få en god överblick hur vårt ledningssystem är uppbyggt. Jag kan även se att det finns förbättringsmöjligheter på detta område, både när det gäller mängden rutiner och innehållet.

Jag ser som min främsta uppgift här på Hallsta pappersbruk att hjälpa till att förbättra vårt sätt att arbeta så att vi jobbar säkrare, hälsosammare, smartare, och effektivare. Samtidigt kommer jag även att förbättra mig själv och utvecklas i min roll som arbetsmiljöingenjör så att jag hela tiden är uppdaterad på de senaste rönen, riskerna och reglerna inom arbetsmiljö och kan hjälpa till att applicera dem hos oss. Jag ser fram emot mitt fortsatta jobb på Hallsta pappersbruk och hoppas på ett gott samarbete med de fackliga organisationerna.

Tomas Rosenblad

Nya plåtväggar byttes också på PM12 snyggt blev det

Varmt blir kallt och sanktionsavgifterna börjar bita! Den varma sommaren 2014 följdes av en kall och blöt sådan 2015. För mig blev det mindre bad och paddling och mera grovarbete. Året har också inneburit ett systemskifte i arbetsmiljöarbetet. Den första juli 2014 avkriminaliserades flesta brotten mot arbetsmiljölagen. Straffen ersattes med s.k. sanktionsavgifter. Det skulle bli dyrt att göra fel och arbetsmiljöarbetet skulle på detta sätt bli effektivare. Ett år har gått. Hur blev det? Men sanktionsavgifter fanns i begränsad omfattning även tidigare och 2013 inbringade 49 stycken förelägganden totalt 2,1 miljoner kronor. Enligt en preliminär beräkning kommer 2015 att sluta med ca 300 förelägganden och uppemot 20 miljoner kronor. Mycket tyder på en utveckling mot fler förelägganden och högre kostnader de kommande åren. Man kan med andra ord med fog säga att kostnaderna för att göra fel accelererat!

Men har arbetsmiljön blivit bättre? Har arbetsmiljöarbetet blivit mer effektivt? Jag tillhörde en av många

som var ganska skeptisk mot sanktionsavgifterna. Inte för att jag tycker synd om företagen som får betala när man inte sköter sig. Det är helt ok för mig. Problemet är ju snarare vad man får betala för. Ganska många sanktionsavgifter handlar om "brist i ordningen bland papper". Ett sådant exempel är ju att det kostar pengar om man inte har ett skriftligt tillstånd för att köra truck. Saknas ett sådant tillstånd kan ett företag i värsta fall få betala 150.000 kr. Några av de första föreläggandena 2014 handlade just om detta. Att papper om körtillstånd och utbildning saknas kan visserligen vara ett problem.

Men vill man verkligen påverka arbetsmiljön bör man inrikta sig på att påverka felaktigt beteende. Låt mig ta ett exempel från egen verklighet. I våras var jag förseklad till ett flyg. På den berömda E10-an (i Norrbotten med rätta kallad för "dödens väg") åkte jag fast för fortkörning. Det var 31 år sedan sist, så man kan inte säga att jag är någon notorisk fartsyndare. Men självklart har böterna och hotet om vidare "repressalier"

gjort att jag nu blivit bättre på att hålla nere hastigheten.

”Straffet” gjorde med andra ord nytta!

Nu tycks det som att Arbetsmiljöverkets inspektörer i förhållande till sanktionsavgifternatänkt på samma sätt. Den absolut övervägande mängden handlar om brister i fallskydd. Annars hade man säkert kunnat hitta ett stort antal brister avseende förar- och utbildningsintyg, arbetsmiljöplaner respektive förhandsanmälningar. Så mitt råd till ”verket” är definitivt: Jobba gärna med sanktionsavgifter som korregerar felaktigt beteende snarare än ”pappersfel”. Skapa gärna fler sanktionsavgifter som är i linje med detta. De flesta olyckorna skulle kunna elimineras om man ”tänker efter före”. Kan sanktionsavgifter innebära att vi i vissa fall jobbar lite långsammare och försiktigare kommer de att göra stor nytta! Men en sak går nog inte att ”sanktionsavgifta” bort och det är brister i den psykosociala arbetsmiljön. I veckan såg jag ett Tv-reportage om sambandet mellan arbetstimmar och stroke. Man intervjuade en trevlig försäljningschef som efter lång sjukskrivning återhämtat sig efter en stroke. Han berättade att han hade jobbat väldigt mycket och ”älskat” sitt jobb. På frågan om han skulle gjort annorlunda om han känt till konsekvensen svarade han: Självklart! Många, inklusive undertecknad, har nog levt i den villfarelsen att jobba mycket inte är så farligt om man tycker att det är roligt. Undersökningen säger tvärtom och är en varningsklocka för många. Inte minst alla hårt arbetande

egenföretagare. Innebär detta att det inte är så viktigt att uppskatta sitt jobb? Inte alls. Jag är helt övertygad om att dålig psykosocial arbetsmiljö till största del beror på tråkiga och monotona jobb som utförs med mycket stora brister i ledarskapet. Inte minst det sista brister på många företag. Efter att i trettio år genomfört kursen Chefens ansvar för arbetsmiljön har jag träffat tusentals chefer. Många är duktiga och engagerade. Men man ges inte realistiska förutsättningar att träffa och se sin personal. Här finns huvudnyckeln till ett bättre och friskare arbetsliv!

Arbetsmiljöhälsningar!

Janke Wikholm, konsult

ERIKS HÖRNA

VIS VÄG

Att slå in
På en klok
Och vis väg
Måste väl vara efterföljden
Till insikten
Att det finns ett antal vägar
Som Du kan välja på
Med Ditt hjärtas röst som kompass
Och som karta?
Trångsyntheten rusar blott på
Längs en enda väg
I enkelriktningens riktning
Tills...

DEN ANDRA GRYNINGEN

Din andra gryningen
Är här nu.

Och dess morgon
Är först
Och främst riktad
Till Karin
Som i sin allra solrikaste skepnad
Dock är en givmild person
Och kvinna,
Åh, augusti månad!

Erik Asteving

För var dag blir det bättre, men bra lär det aldrig bli

Det är semestertider på våra fabriker så det är ganska lugnt på kontoret, jag arkiverar och planerar inför hösten, jag lyssnar samtidigt på vår nationalskald Cornelis Vreeswijk jag trallar muntert med och förundras över hans underbara texter. Emellanåt tar jag del av media bruset på nätet, i stort sett alla tidningar ägnar all sin kraft åt att sprida oseriöst skräp.

Invandringens kostnader verkade vara ämnet för dagen, man pratar om att människor som flyr för sina liv kostar för mycket. Vidare kan man konstatera att hatnivån i samhället har stigit, alla hatar snart alla, inte minst invandrare som hatas av de flesta.

Åter till Cornelis, han har skrivit mängder av fängslande visor på det svenska språket, otrolig prestation med tanke på att han var Holländare av börd.

Hur skulle Sverige sett ut utan människor som han? Skulle vi som land inte vara fattigare utan människor från andra kulturer.

Var Cornelis en bra affär för Sverige, ökade han vår nettoexport? Utan att veta tror jag att han var en dålig affär för samhället. Rent ekonomiskt var han kanske en dålig affär, men hans bidrag till landets kulturella utveckling går inte att mäta i pengar.

Vad jag snackar om? Jo jag pratar om att vi allt oftare i media pratar pengar när vi pratar invandring, är människor lönsamma?

Trenden är att människor som har en utbildning som är till gagn för moder Svea är någorlunda välkomna. Människor som är analfabeter, lågutbildade, halta och lytta är mindre välkomna.

När vi gjort denna indelning övergår vi till att dela i människor efter religiös åskådning.

Vi tycks glömma att det är människor som inte sällan flytt för sina liv som knackar på vår dörr, kanske ska man i en framtid uppvisa betyg, bankbok etc. innan man blir insläppt i Sverige.

Vuxna, i huvudsak män, som jag hållit för normalbegåvade människor uttrycker sig på ett osmakligt sätt att det krampar sig i magen.

Vi snackar om färgen på plåster, namnet på ett bakverk, färgen på olika typer av choklad. Vi som världens mest sekulära land bryr oss helt plötsligt vansinnigt mycket om andras religion.

Vi borde börja prata integration ute i stugorna, hur gör vi så att det blir så bra som möjligt?

Vi måste stå upp för asylrätten, i morgon kan det vara vi som måste söka skydd i ett annat land.

Vi kan samtidigt konstatera att Cornelius aldrig blev svensk medborgare,,

Mikael Lilja

Pappers 1:e vice ordförande

Vilken plats och tid var lämpligare för firandet av ortens 100-årsjubileum än torget i Hallstavik och Hallstaviksdagen. Denna dag hade den högre makten belönat oss med fantastiskt vacker väder, kanske höstens bästa. Och folk, Hallstaborna, de strömmade som en flod och översvämde torget. Vi tror att ca 3000 personer deltog i firandet. Föreningar ställde upp mangrant, och vid sina bord berättade de om sina verksamheter för de nyfikna som kom. Lokala matproducenter visade stolt upp sina produkter. Hembakat bröd, smärta ekologiska korvar, finaste honung och kaninkött lockade många intresse. Grilldoften spred sig över hela torget. Hemgjorda hamburgare från Gribby var så goda att de försvann på en timme. Även vi på Pappers visade att vi kan hantera grillen. Vuokko, Ullis och Roger grillade ca 600 korvar och delade ut dem alldeles gratis till Hallstaborna. Att det var uppskattat behöver man inte betvivla. En konstant kö vittnade om detta.

Även de som åkte på en guidad tur genom bruket fick

köa för sin plats i bussen som startade resan från centrum. Ca 300 besökare blev det.

Många uppträdanden på scenen berikade den redan fina stämningen på torget. Gospelkören, Häverö folkdanslag och spelmän, Daniel Norén, Bea Blomberg, Wilma Lindersson och den store Peter Mysticman Sjölund – en riktig glädjespridare, som tillsammans med en fantastisk samling såväl svenska som utländska artister spelade ljuva reggaetoner för oss samlade på torget. Hallstaviks kammarkör gav en uppskattad konsert inne i Folkets hus. På kvällen bjöd Pappers sina medlemmar på familjefilmen Ant-Man i Bio Rosen.

Hallstaviksdagen är ett viktigt evenemang för alla oss. Förutom vi själva får även de kära sommargästerna skåda hur rikt Hallstavik är på föreningsliv och kultur. Vi är en liten ort som har nästan allt man behöver!

Aleksandar Srndovic

Tivoli för de minsta

Ingen stor fest utan Hasse och Roslagens Scenteknik

Solidaritet på torget

Oldtimer

Peter Mysticman Sjölund - i gula tröjan

Grillmästaren Roger Berglund

Daniel Norén

Talangjaktens finalister

Ansiktsmålning var populär

Författaren Fredrik Persson

Författaren Kalle Güettler presenterar sina böcker

Framtida speedwayåkaren

Straffet

Lasse hade svikit och svikare måste ha sitt straff. Visst kunde Svenne vara lite väl hård mot Marie och det var onödigt av honom att spöa på den där grabben på puben så hårt. Det spelade ingen roll, man blandade, helt enkelt, inte in snuten. Nu riskerade Svenne att hamna på kåken och det drabbade inte bara hans familj utan faktiskt hela bygden. Vem skulle nu hjälpa oss med bilmeckandet, el och rördragningen? Vi hade planerat allt. På lördag skulle hela gänget träffas ute i jaktstugan för lite "planering och vickning". På vägen dit måste vi passera Norrängsberget och den svåra passagen alldeles vid stupet brukade alltid Lasse passera först. Lite utspilld olja och lös mossa ovanpå skulle medföra att han halkade, resten skulle naturen ta hand om- Allt skulle se ut som en olyckshändelse och oljespåren skulle inte vara några problem att avlägsna.

Lördagen kom, Bengan hade åkt ut tidigare och fixat

med oljan, allt var därmed ordnat för att Lasse skulle få sitt straff. Men var detta rätt? Vilka var vi att göra den bedömningen? Dessa tankar hade, mot min vilja, kommit och gått under den gångna veckan och nu när jag satt i köket och drack morgonkaffet kom de över mig igen. Samvetskval plågade mig under hela bilfärden till Norrängen. Det var inget muntert gäng som mötte mig. Den enda som tycktes vara på bra humör var Lasse.

– Då är vi alla här, dags för avmarsch! sa Lasse och tog sedvanligt täten med ett leende på läpparna. Vi andra gick tysta, samvetskväl och funderingarna kom åter över mig. Vad är det vi håller på att ställa till med? Vilken rätt har vi att ta lagen i egna händer? Vad tänker de andra? Tystnaden höll i sig och bröts först vid fikapausen då Nisse började prata om sin restaurering av huset och det var märkbart att samtalets syfte var att inte väcka någon misstänksamhet hos Lasse. Så fort jag råkade titta på Lasse så väcktes minnen från allt roligt vi haft tillsammans. Kreta resan, fjällvandringen, pub-

svängarna, till slut kunde jag inte längre se honom i ögonen. Vandringen fortsatte och när vi kom fram till Norrberget strilade värmande solstrålar fram mellan de stora tallarna.

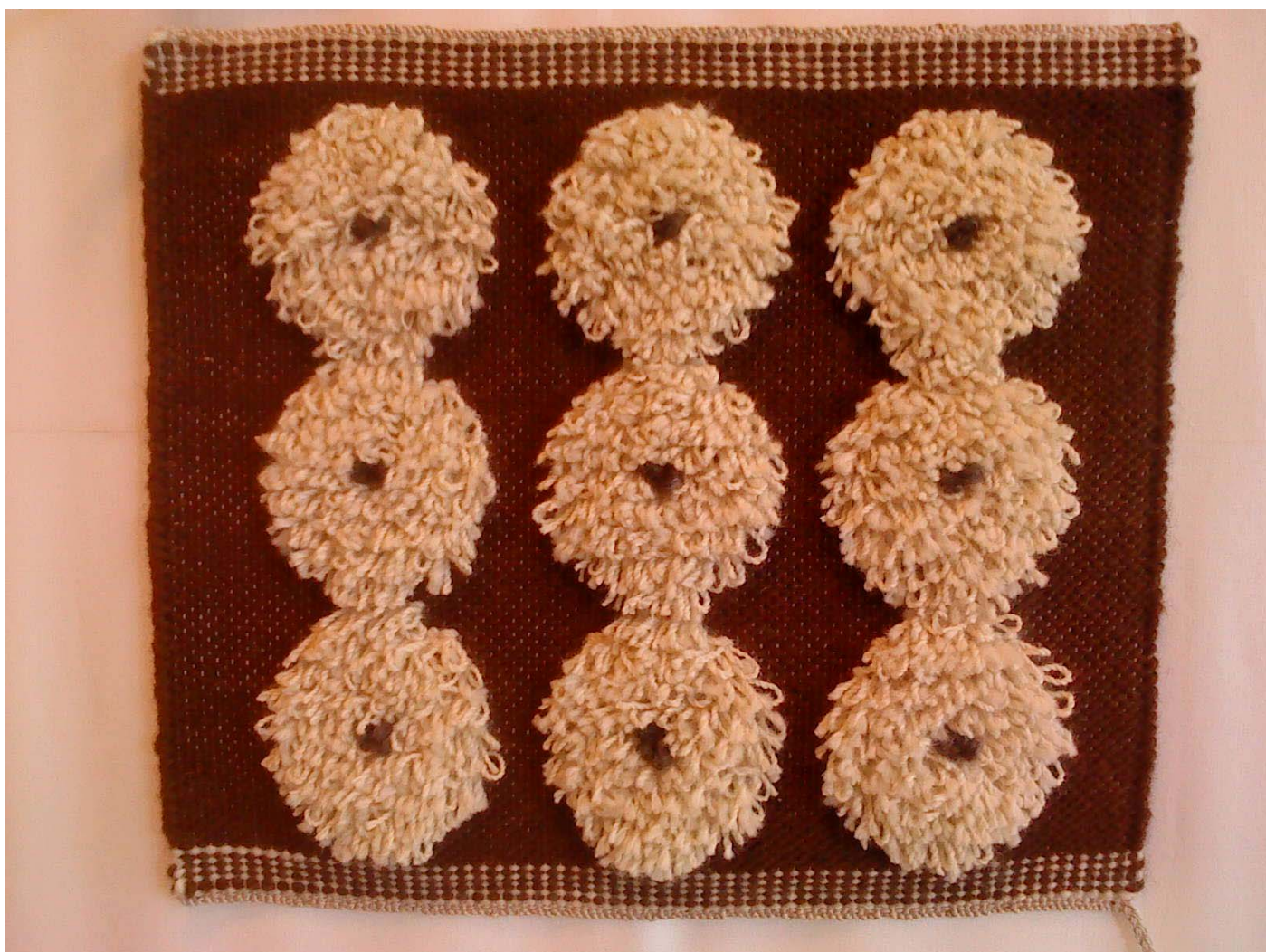
Nu fanns det ingen återvändo. Glatt visslande närmade sig Lasse den svåra passagen och jag kunde inte förmå mig att titta när jag hörde Lasse halka omkull och vrålande glida mot stupet. Johan var först framme, själv blev jag stående och jag kände att magen ville vända sig ut och in. Till slut kom jag upp och nu stod hela gänget och tittade ner i dalen, men ingen av oss ser skymten av Lasses kropp. – Vi får gå ner och kolla, säger Johan och precis när vi vänder oss om för att gå hör vi hur det rasslar till bland enbuskarna vid sidan om stupet. Vi blir stående och ser hur någon, eller något, sakta reser sig ur buskarna. – Jag måste ha haft änglavakt för berget var alldeles snorhalt! Som förstenade står vi och tittar på Lasse när han borstar av sig barren från enbuskarna.

■ HÄVERÖVÄVARNA

Fina vävar

Hallstaviks 100-års firande tar sig olika uttryck. Under sommaren har Häverö Väware haft en utställning "Bruksvävar" på Folkets Hus där temat varit Hallsta Pappersbruk och produktionen där. 11 kvinnliga vävare bidrog med 1 till 4 alster i var. Flera av utställarna har själva koppling till bruket och Monica Rasmussen har arbetat på bruket. Det var en mycket trevlig utställning där vissa motiv var lätta att känna igen medan andra var mer kluriga. Den som missade utställningen på Folkets Hus har en chans till då den nu under en tid visas på Valhall.

Roger Berglund

Snurrande rullar av Gitte Söderbäck

Roger möter Ulf Lindblad

Ulf är född 1937 i Hallstavik. Han har två bröder och är yngst i brödraskaran. Ulf:s far, Einar Lindblad, jobbade på en bilverkstad i Östhammar och bodde i Norrskedika innan han kom till Hallsta Pappersbruk i början på 20-talet och började som reparatör på mekaniska verkstaden. Familjen flyttade in på Vattengränd först men 1944 köpte man hus på nuvarande Stationsvägen. Där bor Ulf idag. Einar blev sedan förman, "förkarl" skojar Ulf. Modern, Betty, kom från Johannisfors, hon var hemmafru. Hennes far var kusk på Forsmarks bruk som drev ett massabruk i Johannisfors. Det bruket brann upp i början av 30-talet och återuppbyggdes aldrig.

Om farsan berättar Ulf: -Det fanns ingen beredskap då. Det var ofta jobb på söndagen när fabriken stod stilla. Kunde vara svårt att få ut gubbarna. Farsan var mycket på jobbet och morsan var arg. Det kunde gå till så att farsan gick ut vid 07.00 och arbetade hela dagen och att reparationerna pågick ända till måndagsmorgonen. Han kunde då stanna kvar och låg och sov på golvet på kontoret – djävla idealist alltså! Då kunde han stämpla

ut åt gubbarna så att de fick en bra ersättning. Det här gillade inte alla kollegor bl a Bertil Sköld var emot det. Nu var det moderna tider då skulle man inte göra så ansåg en del av cheferna.

"Skåp-Erik" Jansson, som sitter närvarande, fyller på med en liknande historia som han själv varit med om. Erik: -Vi hade haft journatt och jobbat på som fan och ville komma hem. Det fanns inga sovtimmar på den tiden. Förman Lindblad hade lagt på några extra timmar och det kom ingenjör Holm på. Lindblad försvarade det med att arbetet går fortare om gubbarna får lite extra betalt. Det får man inte göra ändå, sa ingenjör Holm. Skit samma iså fall betalar jag gubbarna själv, sa Lindblad.

Ulf: -Mitt första jobb var på Vattenfall. Där jobbade jag i två år. Men när de flyttade från Hallstavik då började jag 1954 på verkstaden. Det var på maskinverkstaden vid en chipphyvel sen blev det svarvning. Där blev jag i första omgången kvar i tre år. Sen gick jag till sjöss ett par år. Var på Johnson Lines "Panama" och gick på Sydamerika bl a Buenos Aires och Santos. En dag gjorde vi en utflykt till en ormfarm i San Paolo. Det var en

upplevelse. Sen mönstrade jag på "Ragneborg" ett fartyg som tillhörde Ragne, ett litet rederi från Västervik. Vi gick på Kanada och amerikanska ostkusten. Hade tänkt att börja plugga igen men det blev inget av. Gjorde lumpen och började på Holmens igen 1960 på Mekaniska. Var först reparatör på ÅKC och kom sen in på maskinverkstaden igen som svarvare. Det var helt okey att jobba på bruket tyckte man då. Kommer ihåg att Verkstadsklubben hade mycket aktiviteter då.

Ulf: Jag var kulturarbetare tidigt. Som pojke sålde jag Folket i Bild – FiB och fick provision. Fick en lista av Politik-Gustav och gick och lämnade tidningar efter den. Redovisade veckan efter och fick då provision på försäljningen. Det var mer som ett jobb. Politik-Gustav (Johan A Gustavsson, senare Raborg) jobbade skift på bruket som smörjare på PM 8.

-När jag började var Hugo Nilsson ordförande i 68an. Fackföreningen fungerade bra men man var inte så insatt då, inte så man kunde klaga. Vi blev engagerade senare. Det var inget vi hade med oss hemifrån. Men det fanns ju motsättningar om t ex jouren och beredskapen. Och då blev man intresserad. Först i Verkstadsklubben och senare i Folkets Hus. I Verkstadsklubben var det Manken, Sven-Erik Magnusson, som styrde. Han var bra och en stark ordförande. Han ville att jag skulle gå med i s-föreningen och påverka där. När jag gjorde det fick jag sen, inför Manken, stå till svars för vad socialdemokraterna gjort!

Ulf: -Man gick på fackmöten i gamla Folkets Hus. Det var lite mer folk med då men inte så många ändå, kanske runt 50 st. Det var mycket diskussioner men jag deltog inte. Har aldrig varit mycket för att prata, men det fanns några kommunister som talade mycket, ibland om ingenting alls.

-Farsan var socialdemokrat men när det var Tretton-dagsfesten på Folkets Hus sa han ifrån att det ska vi inte gå på och då gjorde man inte det. Man hade respekt för han. Orsaken var troligen den att han som förman inte tyckte att vi skulle ta del av arbetarbarnens godispåsar eftersom vi inte hade bidragit till festens kostnader.

-På golvet var det Verkstadsklubben som gällde – inte avd 68. Mycket politiskt snack. Melker Edman var en av de ledande också inom politiken. Han var fantastiskt bra, blev aldrig arg. En gång när Bertil Sköld skällde ut

Ulf vid borren på verkstaden

Melker så svarade Melker lugnt "Undrar om du inte har lite fel där...", då blev Bertil ännu mer uppretad eftersom Melker inte blev arg. Vi hade två andra s-politiker på verkstan också, det var Kalle Engman och en som hette Ernst Ekman som var nämndeman. Det fanns inga kvinnor med på den tiden, varken i verkstadsklubben eller 68:an.

Ulf har många roliga episoder från bruket men tycker det kan vara känsligt och att det går ut över personer. En historia kan han i alla fall berätta som handlar om Verkmästare Strandman. -Det var en äldre man som hette Bernhard Andersson. Han var svarvare. En riktigt stor gubbe. Han satt och rökte på morgonen. Sen gick han på toaletten när det var ett arbete som det var bråttom med. Strandman satte då upp arbetet i svarven. När Bernhard kom tillbaka blev han förbannad för att Strandman varit på hans svarv. Det här gör du inte om en gång till, det här har du inte med att göra. Strandman fick be honom om ursäkt. Det finns också mindre roliga händelser som t ex när det kom en konsult från Norge. Man tog ut några gubbar på golvet och skulle göra en slags tidsstudie på hur vi jobbade bland annat i svarven. Det var olustigt och ledde dessutom till osämja på golvet. Erik och Ulf tycker att det var smart av bolaget att införa extra basar som fick dubbla lojaliteter. Det var Bengt Arnesjö som införde det. Ibland gick det inte att snacka med dem. Det var fel då och är fel än idag säger Erik och Ulf enigt.

Ulf: -Vi var med i Folkets Hus-styrelsen, både för gamla och för nya Folkets Hus som invigdes 1972 av Olof Palme. Den var ganska livaktiv med bl a danser. Då fick man minsann bära bänkar kommer jag ihåg.

-En annan attraktion var Idrottsfesten i Hallsta (HIK). Den låg alltid efter löningen så att folk skulle ha pengar. Kända idrottsmän och artister uppträdde bl a Kapten Vilmer i svajmasten.

Frågar Ulf om han har något råd till dagens ungdomar:
-Det är att de ska engagera sig, det är viktigt med det fackliga, tycker jag.

Avslutningsvis ytterligare en historia om Ulf:s far Einar Lindblad. Det var en gång ett arbete som skulle göras i barkuset. Det var stupet som skulle göras i ordning. Gubbarna frågade efter ritningarna och då svarade Einar: -Skit i ritningarna. Sätt opp stupet och kom hit och rita sen.

Roger Berglund

Ulf Lindblad och Erik Jansson

Kom till Pappers expedition och hämta din Viking Lines presentkort!

Mitt namn är Ann-Sofi Petersson och jag är Pappers avdelning 34 ordförande sedan i mars 2015. När jag fick frågan om att ställa upp som kandidat till ordförande blev jag glad samti-

digt som jag fick fundera ett tag vad det skulle innebära både för mig och min familj. Då denna mandatperiod är ett fyllnadsval på 1 år har jag möjlighet att prova på samt att medlemmarna kan bilda sig en uppfattning vem jag är. Som ordförande har jag nu utmaningen att sätta mig in i medlemmars frågeställningar och ärenden samt representera dem i förhandlingar, rehab mm och hoppas med det att jag kan göra en positiv skillnad i människors liv.

Jag har varit anställd 23 år på Södra Cell i Mörrum i skrivande stund där jag har haft lite olika arbetsuppgifter bland annat som laborant på dagtid för kontroll av mas-sakvaliten, postbud, driftlaborant samt den längsta tiden som processtekniker på massasidan, där jag kör kokeri och oblekt.

Sedan 1993 har jag med jämna mellanrum företrätt medlemmarna genom att vara styrelselev, styrelse-

representant och studieorganisatör. Har även en kort tid fått sätta mig in i Pappers studie och organisationsfrågor då jag var POSK (Pappers organisations och studie kommitté) representant.

Vid sidan av mitt jobb tycker jag om att vara med min familj som består av 3 söner och man samt hund och katt. Familjen har alltid varit engagerad i idrottsföreningar och vi lägger ofta helger och vardagar i handbollshallar och bordtennishallar och fotbollsplaner. Jag själv är väldigt intresserad av inredning där inredningstidningar och butiker tillhör ett stort behov av att hänga med i svängarna, det finns alltid något man kan snappa upp som tilltalar en. Musik är också en stor del av mitt liv där jag gärna åker på konserter. Vi har även under ett par års tid haft förmånen på Södra Cell Mörrum att vara med i en lokal körkamp där företag från Karlshamn har ställt upp med sin egna kör, där vi sedan har tävlat med våra bidrag. Detta har bjudit på roliga möten, energi och glädje.

Tack för att jag fick vara med i er fantastiska medlems-tidning vilket jobb ni lägger ner, den ska ni vara stolta över.

Ann-Sofi Pettersson

Avdelningsordförande

Södra Cell i Mörrum

Läs-kampanj och nyrekrytering

Det årliga studieuppsökeriet är igång och pågår t o m vecka 42. Där kan du anmäla dig till både fackliga kurser och fritidscirklar. Är du intresserad av något ämne som inte finns med i vårt utbud kan du ändå anmäla dig. Studiecirklar går att anordna i det flesta ämnen bara man får ihop tillräckligt många (3-5 personer) och en kursledare. Den 25 september genomförde vi "Kunskapens bord" på Valhall för tredje året i rad. Nytt för i år är att Jägarexamen är tillbaka i Hallstavik samt att det finns ett material kring frågan om NATO-medlemskap. I en ruta här intill ser du namnen på uppsökarna och vilka områden de ansvarar för. Det går också att anmäla sig direkt till Ulrika på fackexpeditionen.

Fyra av våra försäkringsinformatörer var på en vidareutbildning i Tällberg den 29-30 september och våra revisorer Lennart Eriksson, Anders Wiklund och Michael Åkerlund är anmälda till förbundets revisorskurs i höst.

Taisto har varit på förbundets utbildning för avdelningarnas försäkringsansvariga och Örjan Jansson var på förbundets konferens för arbetsställets huvudskyddsombud.

Här är ett urval av de utbildningar som genomförs under hösten:

- ◆ Miljökurs 6-8/10 (steg 1) samt 3-5/11 (steg 2), Uppsala
- ◆ Lag och Avtal, 19-21/10 (steg 1) samt 10-12/11 (steg 2), Göteborg
- ◆ Retorik, 26-28/10, Runö
- ◆ Förbunds kurs, steg I 3-5/11 och steg II 1-4/12, Runö
- ◆ Facklig introduktion, 9/11, Sthlm
- ◆ Fysiska och psykiska belastningsfaktorer, 9-11/11, Runö
- ◆ Kvalificerad förhandlingsteknik, 9-11/11, Runö
- ◆ Arbetsanpassning och Rehabilitering, 16-18/11, Runö
- ◆ Att informera och agitera, 16-20/11, Runö
- ◆ Arbetsmiljöprojekt, 23-25/11, Runö

Utbildning av försäkringsinformatörer

Uppsalaförfattaren Kjell Eriksson besökte åter Hallstavik i mitten av september. För två år sedan arrangerade avdelningen en författarafton med Kjell på biblioteket. Denna gång var han här för att medverka i en Läs för mig (pappa)-utbildning som ABF anordnade och där flera förtroendevalda från avd 68 deltog. Kjell berättade om sig och sitt författarskap men tog även upp betydelsen av att föräldrar läser böcker för sina barn. Det påverkar barnens förmåga att utvecklas både verbalt och i skrift, ger dem en bra grund för skolgången och att även senare i livet hävda sina intressen. Även Kalle Güettler och några barnbibliotekarier deltog och visade bl a runt på biblioteket. Tanken är att detta var ett startskott för fortsatt arbete kring denna Läs-kampanj som bl a LO står bakom.

I november träffas studieorganisatörerna i Pappers på en studiekonferens på IF Metalls kursgård Skåvsjöholm. Då läggs ett förslag till kursplan och budget för 2016. I anslutning till denna konferens hålls en utbildning för studieorganisatörer. Eftersom avdelningens studieorganisatör kommer att behöva ersättas senast inom ett par år så vore det bra om någon medlem med intresse för studier hör av sig. Det bästa är att få en överlämning i ordnade former.

Den 24 november har ABF Norrtälje sitt höstmöte i Norrtälje. Då deltar vi som vanligt.

Roger Berglund, studieorganisatör

Kjell Eriksson signerar på Läs för mig-utbildning

Kunskapens bord 2015

Kjell Eriksson på Läs för mig-utbildningen i september

Detta är våra studieuppsökare och de områden de ansvarar för.

PM 11 skift 1-6 - **Jaana Kuusisto** (PM 11/skl 4)

PM 12 skift 1-6 - **Vuokko Taipale** (PM 12/skl 6)

Emballering/rullalag skift 1- 6 - **Anders Lidén** (Emb/skl 2)

Mek, El, Skift UH, Förråd och Byggnadsavdelningen - **Taisto Hautala** (HSO)

Ved (inkl daggående) och TMP skift 2, 5 och 6 - **Peter Nilsson** (TMP/skl 5)

Ved (inkl daggående) och TMP skift 1, 3 och 4. Kemikalielossningen samt PQM - **Lars-Åke Gardehed** (TMP/ skl 3)

Hamn, H-lab samt daggruppen Emballeringen - **Roger Berglund** (hamn)

■ KONSTUTSTÄLLNING 10/10 - 11/11 FOLKETS HUS

Pappers konstsamling

I år firar även Pappers avdelning 68 sitt 100-årsjubileum. Förutom de traditionella fackliga frågorna, har avdelningen genom åren också haft ett engagemang i kulturfrågor. Under årens lopp har avdelning 68 fått ihop en konstsamling genom gåvor och egna inköp. I samlingen ingår både erkända konstnärer såväl som lokala förmågor. Till de förra hör bland annat Roland Svensson, Gustav Rudberg, Göran Brunius och keramikern Lisa Larsson. Till de lokala förmågorna

hör Olle Almgren, Sten Rinaldo, Birgitta Söderman m.fl.

För att inte utställningen ska bli för splittrad har vi i Häveröbygdens Konstförening tillsammans med Roger Berglund, vice ordförande i Pappers avdelning 68 och studieorganisatör, valt temat "Arbete och papper". De konstverk som valts ut speglar på olika vis bruket, arbetet och pappersproduktionen från råvara till färdig produkt. Konstverken speglar också arbetet historiskt, från begynnelsen till idag.

Roger Berglund visar utställningen

Vill du ta jägarexamen?

JÄGARSKOLA HALLSTAVIK NOV-15

Dag och tid bestäms gemensamt, 10x3 studietimmar 1.995kr
Kostnad för praktiska övningar, prov och kursmaterial tillkommer. Vi kommer
använda boken "Din väg till jägarexamen" och priset för denna är 450kr.
Plats: Folkets Hus Hallstavik

Sista anmälningdatum är 15 oktober.

Kursen startar i november med en allmän infoträff på Folkets Hus Hallstavik den
3 november 18.00 med kursledare Ove Hammar från Hallstaviks jaktskytteklubb.

För anmälan ring 0176-129 50 eller gå in på www.norrtalje.abf.se
För frågor om kursinnehåll, ring kontaktperson Johnny Lundin på 070-715 69 90.

NORRTÄLJE

Lars Jansson, 12 år, med ventilbasunen 1948

Avd. 68:ans musikkår "Hornmusiken"

Lars Jidlows minnen från avd. 68:ans musikkår 1945-1962

Som 9-10 åring (1945-1946) började jag i musikkåren. Mitt första instrument var en trumpet av märket Ahlberg och Ohlsson med cylinderventil. I kåren kallades den för koppartrumpeten eftersom klockstycket var tillverkat i koppar.

Hallstavik hade ingen musikskola på den tiden. Det var någon av farbröderna Ruben Eriksson eller Fiol Anders som skrev ut c-durskalan med greppen – sedan var det bara att gå hem och öva.

Efter något år gick jag över till att spela ventilbasun. Min debut gjorde jag troligen i 12-års åldern. På 1:a Maj spelade vi på fyra platser – Hallstavik, Herräng, Norrtälje och Rimbo. Men före 1:a Maj kommer 30:e april och då spelade musikkåren varje år vid majbrasan i Häverödal. Arrangör för detta var Borgarbrandkåren. Transporten till och från spelningarna ombesörjdes av

brandkåren. Vilken höjdare för en grabb i 12 års åldern att få åka brandbil. Bilen tror jag var en Ford med täckt kaross. Brandmannen som hämtade oss kallades för Tingshus-Ivar – han bodde i tingshuset. Ivar Andersson var hans korrekta namn. Om jag inte minns fel spelade Ivar bastrumma med musikkåren.

Stämbesättningen var sådan när jag började i kåren att det bara var en träblåsare. Det var Gunnar Westerlund på klarinett i övrigt var det bara bleck. Omkring 1948 var magister Edlund vår dirigent.

Våra notböcker

Våra notböcker var svarta och med handskrivna noter utskrivna av musikfanjunkare Lehman vid I 8 i Uppsala. En tid var han även ledare för avd 68:ans musikkår. Vilket arbete det måste ha varit att skriva ut alla stämmor för hand. De nya noterna samlades i de grå pärmarna. Fiol Anders ordnade detta, han var kårens materialförvaltare.

Kända musiker som tillhört kåren

Under en period medverkade Zilas Görling i musikkåren på klarinett. Zilas hade under 1930-talet spelat tenorsaxofon med Charles Redland, Håkan von Eichwald och Arne Hülpers med flera. Zilas hade i början av 1950-talet slutat som yrkesmusiker. I Hallstavik arbetade han hos bilhandlare Hansson som kamrer. Zilas Görling betraktades på 30-talet som en av våra mest talangfulla jazzmusiker.

Någon gång på 1950-talet fick vi en trumpetare till kåren vid namn Anders Hessman. Han hade spelat med bl a Malte Johansson på Liseberg i Göteborg. Även Anders hade spelat med Hülpers och Eichwald. Anders Hessman var en tillgång för orkestern. Under en period 1954 hade han elever som han undervisade.

En musikanter som jag också uppskattade var kårens förste basunist Curt Stolpe. Hans fina ton och glänsande obligatospel. Curt Stolpe arbetade som ingenjör på ritkontoret. Han kom från en militärmusikfamilj.

Ruben Eriksson har haft stor betydelse för mig. Han var en riktig musikanter och en ödmjuk människa. Ruben

Musikkåren 1946. Bakre fr v Hafdell, Ernst Ekman, Gunnar Westerlund, Ruben Eriksson, Ivar Andersson, Nils-Erik Levander
Främre fr v Engelbert Andersson, Bengt Lindgren, Hellman, Rosvall, Sven Ruben Eriksson, Tor Oskarsson. Sittande i förgrunden Lars Jansson.

spelade trumpet, ventilbasun och bas (F-tuba så kallad skorsten). Under min tid i musikkåren var det främst 1:a tenor och bas. Ruben gav mig en del lektioner.

Under alla år som jag spelade i musikkåren upplevde jag ett väldigt gott kamratskap.

Samarbete med andra musikkårer

Vi samarbetade med Norrtälje Musikkår vid 1:a Maj samt vid flera andra tillfällen. Vi hade mycket trevligt tillsammans. Gästfriheten var stor med mat och dryck. Samarbetet kan ha börjat omkring 1951. Musikkårerna spelade tillsammans när LV 3 flyttade till Norrtälje och det var 1952.

Omkring 1957-1958 hade musikkåren en låg verksamhet. Musikkårens verksamhet upptogs den 7 oktober 1959 efter att ej varit aktiv de senaste åren. Det kanske var till stor del ABF:s förtjänst att musikkårens verksamhet upptogs igen. När ABF annonserade i ortspressen om att elever kunde beredas plats i musikkåren erhöll vi på detta sätt ett tiotal pojkar vilka huvudsakligen undervisades av Karl Holmström och Åke Olsson.

Omkring 1952-53 inköptes en del instrument från A-B Birger Steiner Hovmusikhandel i Stockholm. Bland annat köptes en ventilbasun av märket Miraphone. I en

Lars Jidlow idag 2015

prislista från 1957 var priset 695 kr för detta fina instrument. Inga instrument av svensk tillverkning inköp-

Musikkårens sista framträdande 1a Maj 1960 . Man har just avgått från järnvägsstationen och är på väg mot nuvarande centrum

tes under under min tid i kåren. Ahlberg & Ohlsson instrumenten sändes dock på reparation i början av femtiotalet efter att musikkåren erhållit ett bidrag på 5.000 kr från avd. 68.

Återkommande spelningar varje år var avdelning 68ans fackföreningsfest, brandkårens brasa i Hä-

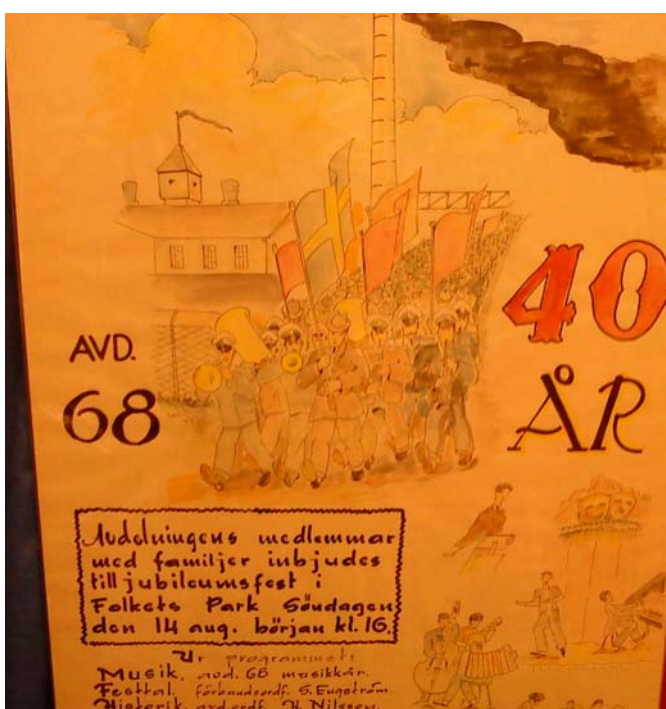
verödal på Valborgsmässoafton, 1:a Maj spelningarna och midsommarafton vid Tommen i Hallstavik.

Lars Jidlow (Lars Hugo Jansson)

Saxat ur Vårt Luftvärn

Redan som liten grabb hemma i Hallstavik drömde Lars Jidlow om att bli musiker. Hans intresse för "bleckblås" väcktes när han på julgransplundringar hörde gubben Gode blåsa ventilbasun. Familjens vattenkanna av plåt var det första "instrument" som Lasse lyckades pressa fram några toner ur. Hans äldre brors scouthorn stod sedan i tur. En dag när Lasse var i nio-tio års åldern besökte han frisören Sven Ruben, samtalet gled in på Lasses intresse för bleckblås under klippningen och Sven Ruben bjöd in honom till musikkåren samma kväll. På kvällen när han för första gången skulle provblåsa en lånad trumpet överraskades Lasse av att munstycket var fullt av snus. Det avskräckte inte, han deltog i Hallstaviks Musikkårs musicerande fram tills den upphörde på 60-talet.

Georg Ekeström

Notiser, hågkomster och reflektioner av Berth Eriksson

Bland alla intryck och minnen har nog främst etsat sig fast den enorma entusiasmen och framåtanda som präglade alla aktiva. Jag erinrar mig att repetitionerna var alltid näst intill hundra procentigt besökta. Musikkolan arrangerade t.ex. veckoslutskurser med jämna mellanrum, mest med blåsmusik. Där var alltid alla blåsare, vuxna såväl som elever och lärare med. Ett minne som jag burit med mig genom åren var när musikkåren skulle ha sin första repetition. Det hade gått ut en offentlig inbjudan och jag minns spänningen inför mötet med "de gamla blåsarna". Min förvåning över hur många de var, som hörsammat inbjudan, var enormt stor. Vi satte oss i två parallella halvcirklar för att börja spela. I skaran fanns en äldre herre som inte hade något instrument. Han hade satt sig på hornisternas plats. Innan vi började sa han att han ville ha "sitt gamla horn". Det var Engelbert Andersson, som vill ha sitt Ahlberg och Ohlsson-althorn "tillbaka", det fick han naturligtvis och hans förtjusning över att det var renoverat och uppputsat var påtaglig.

En annan oförglömlig episod är från en parkmusik. Vi

hade placerat oss i parken vid korsningen Uppsalavägen och Carl Wahrens väg. När ungefär halva spelningen var avverkad började det småregna. Det såg ut att inte bli så långvarigt, och publiken visade inga tecken att vilja gå därifrån, så vi fortsatte att spela. Problemet var att regndropparna gjorde notpappren genomskinliga, så det blev märkliga tongångar, när både "rätsidans" och "avigsidans" noter trädde fram. Där gav vi upp.

Vid en repetition hade jag anledning att säga något till basstämman, Ruben Eriksson, musikkårens äldste musikanter, hade vinkat. Han behövde "hjälp". Han var som sagt till åren kommen och hade tandproteser både uppe och nere. För att han skulle kunna blåsa hade han skurit till inlägg av suddgummibitar som höll proteserna "på plats". Det var en ganska ranglig konstruktion, så att när han skulle säga det han vinkat för, så talade han för säkerhets skull rakt in i munstycket. Det lär väldigt egendomligt men fullt tydligt ur klockstycket. Självklart händer både lustiga och olustiga saker vid såväl repetitioner som framträdande. Vid en uppspelning hade hornstämman t.ex. missuppfattat slagfiguren och därmed tempot alldeles. De kom in rätt i insatsen

Jubileumsorkestern övar under ledning av Berth Eriksson

men fortsatte dubbelt så snabbt. Vid ett framträdande i Orionparken en söndagseftermiddag med kaffeservering, strålande sol och mycket folk avbröts musiken med jämna mellanrum av motorbullret från speedway-cyklar som skulle trimmas. En episod, som hade, om oturen varit framme, kunnat sluta mycket illa, var när vi på en Kristihimmelsfärdsspelning på väg från Edebo kyrka till Häverö kyrka, blev hejdade på krönet av Lundås backe. En bil hade vält och låg på sidan mitt i en stor pöl av bensin. Människorna omhändertogs, men bilen och framförallt bensinen låg kvar. Ruben Eriksson, inbiten storrökare, stod mitt i pölen OCH TÄNDER EN CIGARETT! På min tillsägelse släcker han snabbt cigaretten. Vad hade kunnat hända. Rysansvärda tanke.

Emellertid, bilen bärgades och vägen blev framkomlig. Vi åkte och kunde fullgöra vårt uppdrag. Utsikterna att 68:an återuppstår är hart när obefintliga. Kontinuiteten i generationsskiftet uteblev och förankringen bakåt i tradition har brutits sedan många år. Ett inslag i samhällsbilden är borta. Kanske i en framtid.....

Berth Eriksson

Instrumentariet

När jag tillträtt tjänsten som kommunal musikledare 1 januari 1962 startade jag upp med att rekognosera enhetsskolans, framförallt f.d. realskolans, lokaler.

På vinden till s.k. "Gröna" skolan hittade jag bland mycken bråte en celloliknande tingest, några trasiga trummor och ett antal mycket nötta och halvtrasiga instrumentlådor. Dessa visade sig innehålla bleckblås-instrument i visserligen luggslitna etuier, men fullt kompletta med mustycke och notgaffel. Eftersom mina kunskaper om just trumpet, basuner och sånt knappast fanns, konsulterade jag en av de timlärare som redan arbetade i musikskolan: Karl Holmström.

Han visste då att berätta att de hade använts i 68:ans musikkår.

När jag lyckats få fram pengar till restauration och reparation, så jag åkte och lämnade in dem hos *Erik Pettersson Musik* på Linnégatan 11-13 i Stockholm.

När jag sedan hämtade dem sa expediten att de aldrig haft så mycket snus i tvättvattnet förr. Där var också en äldre man innanför disken och när han fick se vad jag

skulle hämta, tog han en av basunerna och sa med tårglans i ögonen: "Den här har jag byggt". Jag vill minnas att han hette Roland Forslund och varit instrumentmakare hos Ahlberg och Ohlsson och fått anställning där efter nedläggningen 3år tidigare.

Jag hade alltså "hittat" 7 st. Ahlberg och Ohlsson-instrument!

Jag bedömde dem så värdefulla och ömtåliga att de inte skulle lånas ut till elever. Däremot var det med stor glädje som flera av "68:ans" blåsare "tog tillbaka sina instrument".

Det var 1 kornett i Ess

1 kornett i Bb

1 trumpet i Bb

1 althorn i Ess

2 basuner i Bb

1 bastuba i F-Bb

Jag minns mycket väl ansiktsuttrycket på Kalle Holmström, Engelbert Andersson, Ruben Eriksson, Sven Rubensson m.fl. när de fick se "sina" instrument skinande blanka, utan skavanker och i fullt funktionellt skick.

Ahlberg och Ohlsson

En fabrik för bleckblås-instrument

Fabriken anlades 1850 och var verksam till 1959. Den försåg strängt taget hela det professionella och amatörmässiga musiksverige med bleckblås-instrument, alltså i över 100 år. Kvalitetsmässigt stod de mycket högt både vad gällde klang: "tonens valör", och funktion. Man hade lyckats få fram instrument som "svarade på hela registret". Det säregna var det "svenska greppet" vilket innebar att tredje ventilen sänkte tonhöjden 2 tonsteg i stället för 1½. I viss mån påminner en Ahlberg och Ohlsson-trumpet om "wienertumpeten", som används i Wienfilharmonien.

Prismässigt är svårt att bedöma vad instrumenten betingade, men en tenorbasun kostade i 1935 års pris-kurant 340:-. I dagen penningvärde skulle det motsvara c:a 10 000 kronor

Dessvärre är "antikvärdet" på Ahlberg och Ohlsson-instrument inte särskilt högt idag. Affektionsvärdet är

däremot enormt. Instrumenten är ju en mycket stor del av kulturarvet och används än idag, mest bland fritidsmusiker.

Berth Eriksson

Originalmusik på originalinstrument

Vid jubileumsfesten i Folkets Hus den 26 september framfördes det, i samband med öppningsprogrammet, några nyskrivna stycken. Det var dels en fanfar och dels ett musikstycke – båda specialkomponerade av Berth Eriksson just för detta speciella tillfälle. Berth hade handplockat en ensemble som dessutom spelade på Hornmusikkårens instrument inköpta 1926 - däribland några mässingsblås från Ahlberg & Ohlsson.

Den som vill veta mer om avd. 68:ans musikkår hänvisas till vår 75-årshistorik där det finns ett kapitel om musikkåren.

Roger Berglund

Ess-kornett. Ahlberg&Ohlsson serienummer 6142

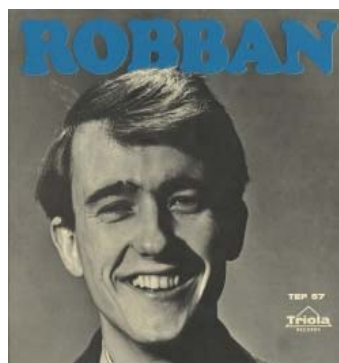
B-kornett. ahlberg&Ohlson serienummer 6345

B-trumpet. Ahlberg&Ohlsson serienummer 6143

MINNESTAVLA

JULIFÖDELSE (JULIDÖD)

En gång i början av 1940-talet så föddes det en liten pojke som så småningom skulle komma att bli en skicklig ordkonstnär som även släppte in bildkonsten i sitt universum och i ett galler-fritt galleri där även musiken

hade en oas och en given plats. Och det lär ha skett någonstans i Solna. Och han växte visst upp som lillebror till en storasyster i en villa i Råsunda, han som före en omstart på 1970-talet hette Karl-Oskar Robert Boberg. Och det var där och då som Zero kom att läggas till den redan rikhaltiga namnfloran. Sedermera och mestadels valde han tilltalsnamn Robert som sitt artistnamn. Ja, Robert Broberg, alltså. "Robban," det var dock en variant av Robert som han ofta hade svårt att lystra till under sina olika perioder som namnmässig även innefattade Robert Brightmountin.

Alldeles nyss så var om än lite senare juli månad igen. Och en nybliven 75-åring som oftast hade alla sina dörrar öppna till sitt barnasinne stiger ombord på en båt som sorgset nog inte är en livbåt utan en båt bort från ett liv med såväl dova och dystra som klara och ljusa färger och kulörer med skiftande nyanser och toner.

Men Lajla, Maria-Therese och många andra kvinnor, flickor och tjejer och en och annan man, pojke, kille och kis rör sej på kajerna runtomkring i Sverige och eventuellt även i annorstädes länder främst i Norden och i Förenta Staterna som minns hans utflykter dit för att föra hans arv som först och främst är hans sånger vidare in i en framtid där dom behövs som insikter och som glädjeglimtar medmera...

Erik Asteving

Storslam för Volvo i Folksams rankning av säkra bilar

Volvo tar hem segern i Folksams nya rankning av säkra bilar. Högst betyg får Volvos modeller V70, S80, S60, V60 och XC60 från 2007 och framåt. Säkerhetsnivån för de bilarna är drygt 50 procent högre än genomsnittsbilen. På andra plats kommer Volvo XC90 02-15 och Honda CRV 98-06 med 48 respektive 47 procent högre säkerhetsnivå.

Folksams rankning av bilars krocksäkerhet, "Hur säker är bilen?" 2015, baseras på utfallet av verkliga olyckor. Folksam har forskat kring trafikskador sedan början av 80-talet, så det finns en stor samlad kunskap om hur skador uppstår, hur de kan undvikas och begränsas. En viktig parameter är vilken bil man färdas i – bilens säkerhet har en avgörande betydelse för vilka konsekvenser en olycka får.

– Det är av engagemang för våra kunder som vi tar fram rapporten "Hur säker är bilen?". Förutom pris är säkerhet den viktigaste faktorn vid val av bil. Rankningen är till för att hjälpa och vägleda bilköpare till säkra bilval, säger Anders Kullgren, trafikforskningschef hos Folksam.

Volvo toppar, tätt följd av Honda och BMW

I årets rapport har Folksam rankat 254 bilmodeller. Volvo är klar vinnare, precis som vid rapporten 2013, men avståndet minskar i toppen. I årets lista hamnar Volvo XC 60 tillsammans med sina systemmodeller V70, S80, V60 och S60 i topp. De bygger alla på samma grundstruktur. Volvo har dessutom modellen XC90 02-14 på andra plats, tätt följd av Honda CRV 98-06 som hamnade i toppskiktet även 2013.

En nyhet i årets rankning är att BMW har två modeller med på listan över de allra säkraste bilarna som har minst 40 procent högre säkerhet än medelbilen: BMW 3-serie 12- och BMW 5-serie 04-09. 5-serien var även förra gången bland de säkraste. Dessutom har Audi A4 08- samt Mercedes C-klass 07-13 tagit sig in på topplistan.

Märke och modell	Procent bättre än genomsnittet
Volvo V70/S80/S60/V60/XC60 07-	51
Volvo XC90 02-15	48
Honda CRV 98-06	47
BMW 3-serie 12-	46
BMW 5-serie 04-09	46
Audi A4 08-	45
VW Sharan/Seat Alhambra/Ford Galaxy 96-	41
VW Passat 08-14	40
Mercedes C-klass 07-13	40
Toyota RAV4 05-12	40

När det gäller småbilar är det glädjande att flera nyare modeller har en relativt hög säkerhet. Bland de allra minsta småbilarna är det flera nyare bilar som har en hög säkerhetsnivå, bland andra Skoda Fabia 07-13 som är mycket nära säkraste klassen.

Märke och modell	Procent bättre än genomsnittet
Skoda Fabia 07-13	39
Hyundai I30 07-11/KIA Ceed 07-11	36
Peugeot 308 07-12	36
VW Golf 08-12	30

I botten av rankningen hamnar VW Polo 82-94. Men även följande något modernare bilar har en mycket låg säkerhet: Honda Civic 96-00, Ford Fiesta 96-02, Hyundai Accent 99-06, Hyundai Elantra 96-03 och Citroën C3 00-09.

Hela listan finns på: www.folksam.se/hursakerarbilen

Välkommen till Roslagens Sparbank i Hallstavik!

Sparbanken har funnits här sedan 1933 – först som en del av Stockholms Läns Sparbank, men sedan 1978 som Roslagens Sparbank. På kontoret i Hallstavik Centrum kan du få hjälp med alla typer av bankärenden och råd som både privatperson och företagare.

Jimmy Westerberg, Kontorschef 0175-255 71
Anna Niclason, Privatrådgivare 0175-255 66
Dragica Srndovic, Privatrådgivare 0175-255 63
Maria Karlsson, Rådgivare 0175-255 64
Amer Mustedanagic, Rådgivare 0175-255 61
Lars Pettersson, Företagsrådgivare 0176-771 35
Rebecca Åhman, Företagsrådgivare (Föräldraledig)

Jimmy Westerberg ny kontorschef i Hallstavik

I augusti 2015 tillträdde Jimmy Westerberg som chef för Roslagens Sparbanks kontor i Hallstavik. Jimmy kommer närmast från Swedbank där han sedan 2011 arbetat dels som företagsrådgivare i Nordöstra Storstockholm med skog och lantbruk som specialitet, dels som kvalitetsansvarig för Telefonbanken Stockholm.

Jimmy, som är född och uppvuxen i Norrtälje, har dock arbetat tidigare i Roslagens Sparbank. Åren 1999-2011 var han privatrådgivare – bland annat i Hallstavik - med inriktning på företagsledare och markägare i området. Han satt då också bankens styrelse som personalrepresentant och har även representerat Finansförbundet i Sparbankernas Riksförbunds styrelse.

Gotland

Detta Förrödr Hus
Skall.
Till Eftervärlden Förwarda.
Tockfamt. Minne.
Af.
Höngl. Majst. Tro. Man.
Vice. Landshödingen. Majoren. och. Riddaren.
Herr. LAARS. REGNHOLD. DALMANS.
Triswärda. Omwärdnad
För.
Gotlands. Med. Hätte. Inwånare.
År 1784.
Då. Swär. Spänneds. Brist.
Trycke. Landet.

Kalkstens Hawaii

Kalkstens-hawaii har någon lite humoristiskt uttryckt det som. Inte underligt då Gotlands berggrund huvudsakligen utgörs av kalksten. Att kalksten är mycket användbart upptäcktes på Gotland redan för ca 1 000 år sedan. Vid den tiden började landets äldsta kyrkor att byggas och kalkstensblock och bränd kalk kom då till användning. Kalkstensbrytningen kom att spela en viktig roll för det gotländska näringslivet och hade samma ekonomiska betydelse som järnet och skogen hade på andra håll i Sverige. Denna i omkring 1 000 år blomstrande industrigren har ända fram till idag behållit en dominerande ställning i öns näringsliv. På senare år har framförallt Nordkalks planerade kalkbrytning varit häftigt omstridd och blev rikskänd när demonstranter för ett par år sedan hindrade avverkning i Ojnareskogen.

Nåväl – under den egna semestern kom jag inte i närheten av Ojnareskogen men väl ett enormt kalkbrott i Slite och givetvis kalksten i olika former - hus, kyrkor, raukar eller rent av som en ringmur! Tre timmar tar det att ta sig över med färjan från Nynäshamn. Överlag smidigt och enkelt med både bil och djur, men kanske lite enahanda för någon som är invand med att åka med Eckerölinjen. Men en burk salmbärssylt blev det ändå i "taxfree-butiken".

Utmärkande för semestern var det enastående semestervädret – d.v.s. regn, regn och faktiskt ännu lite mer av samma väder. Så var det med ett av de solsäkraste ställena i landet! Men å andra sidan såg det väl ut i större delen av landet i början av "sommaren"? Förmodligen hade det vädermässiga sammanbrottet den påverkan på världsarvet Visby att här blev lugnare än lugnast. Men kanske var det också lugnet innan stormen? Veckan efter skulle nämligen "politiker-woodstock", almedalsveckan börja! Visbys ca 25 000 åretruntboende fördubblas då i antal! Ytterligare lite senare drar medeltidveckan igång. Med andra ord blev det mer utrymme att utforska staden och ön utan en massa jobbiga turister. På med flytvästen!

Promenad längs Klintebergets raukfält

Själva bodde vi hos bekanta som relativt nyligen flyttat från Stockholm för att för att pröva livet som lantisar i en by nära Roma Kloster, ganska mitt på Gotland – ett bra läge för bilutflykter åt alla håll. För den som hellre vill ta sig runt på cykel är förutsättningarna goda då uppförsbackar knappt finns (men kanske kan motvind stundtals bli besvärande på en ö?). Dessutom finns en hel del slingrande småvägar (och ännu fler vägskyltar!). Längs vägarna färgas åkrarna vackert och intensivt röda av vallmon som verkar växa mest överallt. Överallt verkar också kyrkorna finnas – man åker inte många minuter innan nästa kyrktorn syns! När jag efteråt undersökte detta visade det sig att Gotland faktiskt är Sveriges kyrktätaste kommun! Senare under sommaren infann sig minsann värme och torka. Som i sin tur medförde ökad risk för skogsbränder. Antändningsrisken på Gotland var under en period högst i hela landet. SMHI:s brandriskprognos antydde att hela ön skulle omfattas av den högsta graden på den 6-gradiga skalan! Det var svårt att tro då vi i juni stod dyngsura med våra mackparaplyer i Visby!

Blåeld i solnedgång vid Djupvikhamns fiskeläger

Visby med S:t Maria Domkyrka

Övergiven kvarn på den gotländska landsbygden

Sällskapet "De badande vännerna" bedrev Sparbank redan 1880

Ringmuren sedd från Almedalen. Trappgavelhuset i bakgrunden, från 1200 talet, är Sveriges äldsta använda hyreshus

FAKTA OM GOTLAND

Län: Gotlands län

Yta: 3183,7 km

Folkmängd: 57 255

Hertiginna: Prinsessan Leonore

Landskapsblomma: Murgröna

Landskapsdjur: Igelkott

Vy över Visby med S:t Karins kyrkoruin

NR 2 KRYSSLÖSNING

B	L	O	M	S	T	E	R
---	---	---	---	---	---	---	---

Vinnare av kryss nr 2 är:

1: pris --- Inga vinnare fanns.

2: pris ---

MUMSBITAR

Coca-Cola kaka i långpanna

Ingredienser

Botten

3 st ägg
4,5 dl socker
225 gram smör
2,25 dl coca-cola
6 dl vetemjöl
1,5 msk bakpulver
1 msk vaniljsocker
4 msk kakao

Glasyr

100 gram smör
5 dl florsocker
4 msk coca-cola
1 msk vanilj socker

Garnering:

0,5 dl strössel ,brunt

slät smet. Häll i långpannan. 4. Grädda i ca. 15-20 minuter, känn med sticka, den ska kännas torr när den är klar. 5. Glasynen kan du göra på 2 olika vis. Gräddas i ugnen eller bred på kall kaka. I båda fallen så smält smöret och blanda i det övriga. 6. Gräddad glasyr: Bred den på den nästan färdiggräddade kakan och grädda ytterligare ca. 3-4 minuter så att glasynen bubblar och kokar in. Strö på strössel, (alt kokos) direkt när kakan kommer ut ur ugnen. 7. Glasyr på kall kaka. Låt kakan kallna helt innan du breder på glasynen. Strö över med strössel. 8. Skär kakan i lagom stora bitar

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på ca.190 grader. Klä en långpanna 30x40 cm med bakplåtspapper.2. Smält smöret. Vispa ägg och socker pösigt.3. Blanda de torra ingredienserna och tillsätt det och coca-cola i äggvispet. Rör om, så det blandar sej. Tillsätt det smälta smöret. Rör om till

KALENDARIUM 2015

Styr	Styrelsemöte
AVD	Avdelningsmöte
KO	Kontaktombud
HKO	Huvudkontaktombud

STYR	AVD	KO-träff	HKO-träff	Anmärkningar	Tid
18 nov	25 nov	27 nov	13 nov	Förbundsmötet	19 - 20 nov
16 dec					

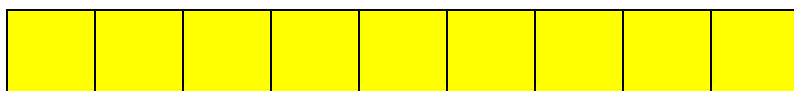
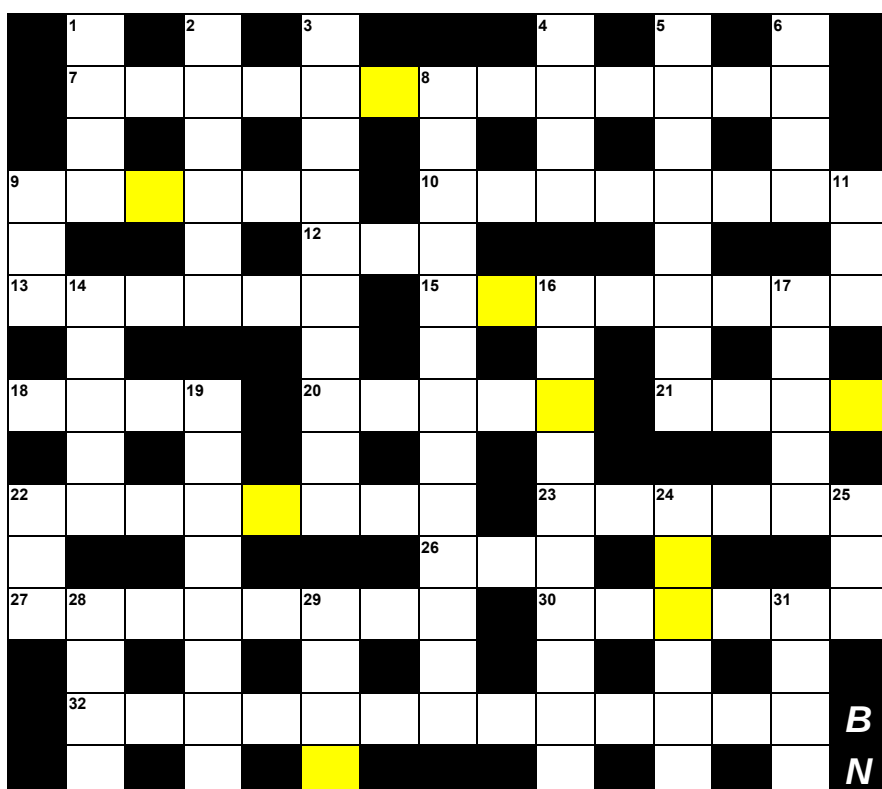
■ KRYSSET BÖRJE NORDSTRÖM

Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett "lösenord".

Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen.

Du kan även maila lösenordet till oss :

avd.68@holmenpaper.com

Bland de inlämnade rätta svar kommer vi lotta ut:

1: pris 2 st trisslotter

2: pris 1 st trisslotter

Lodrätt

1. Brev och vakt
2. Ejderhonorna
3. Uppsöks sjukhus för
4. Brukar bonden
5. Nr sex från solen
6. Deppig
8. Gälar
9. Tyst!!
11. Kajkar
14. Svindel (ej tryne)
16. Regleras av bävvar
17. Var och en
19. Ofta över kossorna
20. Truppslag kort
22. Modern "kompass"
24. Värkte
25. Bach-hit
28. Plira mot solen
29. "Starta" pucken
30. Höjdläge
31. Skakig valuta?

Vågrätt

7. Författare och dator	21. Är operationspatienten
9. Kamikazepilotens uppgift	22. Plats för viss tompava
10. Långbenta	23. Inta
12. Någon utan go	26. Klövdjur
13. Lennart med hörna	27. Är ofta skrotbilen
15. Försvårar fartygstrafik	30. Fick vi när vi föddes
18. Blä!	32. Oftast vid högtryck
20. Nada	

100 ÅR

PAPPERS AVD 68

FÖR
SOLIDARITET

MOT
MOT ORÄTTVISOR

LAYOUT: Pappers avd 68

FRAMSIDA: Carita Holmberg

BAKSIDA: Aleksandar Srndovic

NÄSTA NR: December 2015

ANSVARIG UTGIVARE :
Aleksandar Srndovic

REDAKTIONEN:

Anders Lidén

Roger Berglund

Taisto Hautala

Aleksandar Srndovic

KONTAKT:

Pappers avd 68

Tyskavägen 1

763 81 Hallstavig

0175 26 390

www.avd68.com

